

משך חכמה

פרשת ראה פסקא עא – עז – סיום הפרשה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' מו תשפ"ו טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@ybdaskal.com

[להורדת כל המשך חכמה עם בינת החכמה חינם לחץ כאן](#)

פרשת ספירת העומר וחג השבועות

דברים טז, ט - יב

פסקאות: עא - עג

[עא]

(טז, ט) שְׁבַע שָׁבָעַת תִּסְפֹּר לָךְ מִהַחֵל חֶרְמֶשׁ בְּקֶמֶה תַּחֲל לְסַפֵּר

שְׁבַע שָׁבָעַת:

מדוע כתוב מהחל חרמש בקמה, ולא מהבאת קרבן העומר

(טז, ט) מהחל חרמש בקמה¹. יתכן, לתנא דבי רבי ישמעאל קמא,

דסבר, דמושב לאחר ירושה וישיבה (קידושין לז, א), אם כן, גבי

והא דתנן במנחות (סח, ב) "העומר היה מתיר במדינה", אין הכונה קרבן העומר לאכילת חדש, ונצטרך לפרש דהיינו רק לאחר ירושה וישיבה, אלא אפשר לפרש דהכונה היא לקציר העומר, שקציר העומר בא להתיר קציר מיד שבאו לארץ.

ועל פי זה יתיישב עוד דבר נפלא, דכתוב ביהושע (ה, יא) "וַיֹּאכְלוּ מֵעֹבֹר הָאֶרֶץ מִמִּחֶרֶת הַפֶּסַח מִצֹּת וְקִלְיֵי בָעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה" עיבור היינו תבואה. וישראל עברו את הירדן ב' ניסן כדכתיב ביהושע (ד, יט) "וַהֲעֵם עָלוּ מִן הַיַּרְדֵּן בְּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וַיַּחֲנוּ בְּגִלְגָּל בְּקֶצֶה מְזֻרְחַת יְרִיחוֹ", ולא אכלו מתבואת ארץ ישראל עד ממחרת הפסח, מוכח שהיו אסורים בחדש לפני כיבוש וחילוק. ומכאן מקשה הש"ס בקידושין (לז, ב-לח, א) למאן דאמר דלא נאסרו בחדש אלא לאחר ירושה וישיבה, ומתרץ הש"ס דבאמת היו מותרים בתבואת הארץ, אלא שנשאר להם מן בכליהם עד למחרת הפסח, כדנצי"א "בשבעה באדר מת משה ופסק המן מליד, והיו מסתפקין מן המן שבכליהם עד ששה עשר בניסן". והשתא יש לתמוה, איך יתכן שבדיוק הספיק להם המן שבכליהם עד למחרת הפסח, והוא תימה, בשלמא למאן דאמר דאסורים בחדש עד ממחרת הפסח אתי שפיר, דהיו אסורים בחדש עד ששה עשר בניסן, לכן אכלו מן שבכליהם עד ששה עשר בניסן, ולאחר מכן אפילו שהיה להם מן אכלו מתבואת הארץ, אבל למאן דאמר דהיו מותרים בחדש, איך יתכן שהספיק להם המן בדיוק עד ששה עשר בניסן. ועוד קשה, מה הוא הלשון "בכליהם", היה לו לומר שאכלו המן, מדוע דקדקו לומר "בכליהם".

אבל לאור המבואר הוא ממש כפתור ופרח, דבאמת היה להם מן ליותר זמן, אלא שכל זמן שהיו אסורים לקצור תבואת הארץ, הסתפקו במן, אבל ביום שהותר להם לקצור תבואת הארץ ישראל, כבר לא אכלו מן המן, שהיו קוצרים ואוכלים, אבל לפני כן, אפילו שהיו מותרים באכילת תבואה, אבל היו אסורים בקצירה, וקשה מאוד לתלוש ביד תבואה. לכן דקדקו רבותינו

¹ (טז, ט) "שְׁבַע שָׁבָעַת תִּסְפֹּר לָךְ מִהַחֵל חֶרְמֶשׁ בְּקֶמֶה תַּחֲל לְסַפֵּר שְׁבַע שָׁבָעַת" ע"כ. כתוב (ויקרא כג, י) "דָּבָר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאֶרֶץ אֲשֶׁר אָנִי נוֹתֵן לָכֶם וְקָצַרְתֶּם אֶת קְצִירָהּ וְהִבֵּאתֶם אֶת עֹמֶר רִאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל הַכֹּהֵן" ע"כ, פירוש, דאסור לקצור קציר חדש אלא לקרבן העומר, ולאחר קציר העומר מותר לקצור קציר רשות. ופשט הכתוב כאן הוא, "מהחל חרמש בקמה", לאחר קצירת העומר, תתחיל לספור שבע שבועות. ויש לדקדק, מדוע כתוב ענין התחלת הקציר ולא הבאת העומר שהוא העיקר, כדכתיב (ויקרא כג, יד) "וְלַחֹם וְקִלְיֵי וְכֶרֶם לֹא תֹאכְלוּ עַד עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הִבֵּאתֶם אֶת קָרְבַּן אֲלֵהֵיכֶם חֶקֶת עֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל מִשְׁבְּתֵיכֶם".

והנראה בזה, דבקידושין (לז, א) נחלקו בביאור הכתוב (שם) "בכל מושבותיכם", מה בא הכתוב ללמד, דרבי ישמעאל קמא סובר דחדש מותר בחוצה לארץ, והא דכתיב "מושבותיכם" לא בא לומר שבכל מקום שישבו יהיה איסור חדש, אלא בא לומר שלא תאסרו בחדש בארץ ישראל בארבעה עשר שנה שכבשו וחילקו, אלא לאחר ירושה וישיבה. ורבי אליעזר סובר, דבא לומר, שבכל מקום שישבו אסורים בחדש, ונאסרו בחדש בארץ ישראל לפני כיבוש וחילוק.

ויש לדקדק, מדוע באיסור קצירה כתוב (ויקרא, שם) "כי תבואו" ובאיסור אכילת חדש כתוב (שם) "מושבותיכם". ויתכן לומר דבר חדש, דאף לפי רבי ישמעאל דנאסרו באכילת חדש רק לאחר כיבוש וחילוק, מכל מקום איסור קצירה נאסרו מיד שבאו לארץ לפני כיבוש וחילוק, לפיכך באיסור קצירה כתוב "כי תבואו" דאסורים בקצירה בביאה, והיו מקריבין העומר מיד שבאו לארץ כדי להתיר קציר, אבל אכילת חדש היו מותרים לפני הקרבת העומר בכל הי"ד שנים, לפיכך באיסור אכילת חדש כתוב "מושבותיכם", דרק לאחר ירושה וישיבה נאסרו, אבל לענין איסור קצירה כתוב כי תבואו, שמיד שבאו נאסרו בקציר עד הקרבת העומר.

משך חכמה

פרשת ראה פסקא עא – עז – סיום הפרשה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' מו תשפ"ו טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@ybdaskal.com

התירה מאומה, דלא היו אסורים לאכול חדש עד גמר כבוש וחלוק. ודו"ק היטב².

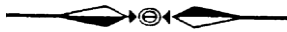

[עב]

(טז, יא) וְשִׁמְחָתָהּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיהָ אֶתָּה וּבִנְךָ וּבִתְּךָ וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ וְהַלְוִי אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ וְהַגֵּר וְהַיִּתּוֹם וְהָאֵלְמָנָה אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְשָׂכַן שְׁמוֹ שָׁם:

מדוע בעצרת כתוב "הגר כו' אשר בקרבך", ובחג הסוכות "אשר בשעריך"

(טז, יא) והגר והיתום והאלמנה אשר בקרבך³. פירוש, כי בעצרת המה פזורים בשדות ללקט לקט שכחה ופאה, כמו רות, לכן אמר בקרבך, אבל בחג הסוכות זמן האסיף המה בשעריך (פסוק יד), ופשוט⁴.

[עב]

³ [עב] (טז, יא) וְשִׁמְחָתָהּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיהָ אֶתָּה וּבִנְךָ וּבִתְּךָ וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ וְהַלְוִי אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ וְהַגֵּר וְהַיִּתּוֹם וְהָאֵלְמָנָה אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְשָׂכַן שְׁמוֹ שָׁם ע"כ. ויש לדקדק, מדוע בעצרת כתוב על הגר יתום ואלמנה "אשר בקרבך" ובחג הסוכות "אשר בשעריך", דכתיב (פסוק יד) וְשִׁמְחָתָהּ בְּחֶגְךָ אֶתָּה וּבִנְךָ וּבִתְּךָ וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ וְהַלְוִי וְהַיִּתּוֹם וְהָאֵלְמָנָה אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ. אבל הביאור בזה, דבזמן חג העצרת, העניים הללו, הגר היתום והאלמנה פזורים בשדות ללקט לקט שכחה ופאה, כמו רות (פרק ב), לכן אמר בקרבך, אבל בחג הסוכות שהוא זמן האסיף הם בשעריך, ופשוט. ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

⁴ תמצית דבריו: הטעם שבעצרת כתוב "הגר כו' אשר בקרבך", ובחג הסוכות "אשר בשעריך", כיון שבזמן העצרת העניים הללו מפוזרים בשדות ללקט לקט שכחה ופאה, לכן הם "בקרבתך", אבל בזמן חג הסוכות הוא זמן האסיף, ואין לקט שכחה ופאה, הם בביתם, והיינו בשעריך.

[עג]

עומר וספירה כתוב כי תבואו (ויקרא כג, י), לחוד, רק גבי איסור חדש (שם, פסוק יד) בכל מושבותיכם, ויתכן, דהיה נוהג העומר ביד שנים ראשונים טרם שכבשו וחילקו, רק חדש היה מותר באכילה טרם זמן הבאתו. והא דמצאנו דעומר בא להתיר, היינו דקצירה, לקצור קודם העומר היה אסור בארץ ישראל, וקצירת העומר התירה לקצור. ואתי שפיר טובא, דמשום כן היו מסתפקים ממנו שבכליהם עד ששה עשר (קידושין לח, א), שהיו מותרים לקצור תבואות דעלמא. והא דאמר הגמ' (קידושין, שם) דמעיקרא נמי אכיל, היינו מה שהיו קוטפים ביד. ולפי זה, כאן דמדבר גם על שנים שקודם כבוש וחלוק, שאז הבמות מותרין, וכמו דפרישית בקרא דופנית בבוקר (פסקא סט), לא מזכיר (ויקרא כג, טו) מיום הביאכם את עומר התנופה, רק מהחל חרמש בקמה, דהקצירה של העומר התירה קצירה, אבל הקרבתו לא

לומר שאכלו מן "שבכליהם", ללמד, שהטעם שאכלו מן ולא קטפו קציר ביד, כיון שהמן היה זמין להם "בכליהם", מה שאין כן תבואה היו אסורים בקצירה. ומה שאמרו בש"ס שלמאן דאמר לאחר ירושה וישיבה היו מותרים לאכול לפני העומר, הכוונה מה שהיו קוטפים ביד.

ולאחר שהתבאר לנו כל זה, יתיישב מה שדקדקנו בתחלה, מדוע כתוב כאן מהחל חרמש בקמה, ולא כתוב מהבאת העומר, דכבר ביארנו לעיל (פסקא סט) על הכתוב ופנית בבוקר, שפרשה זו מדברת בשנים שהיו הבמות מותרות, והיינו בארבעה עשר שנים של כבוש וחילוק, לפיכך לא מזכיר הכתוב מיום הביאכם את עומר התנופה, כיון דבשנים הללו העיקר מה שמתיר לא היה הקרבת העומר אלא קצירת העומר, דאף על פי שהיו מקריבין העומר, העיקר היה כדי שיהיה קציר העומר, להתיר קציר רשות, והעיקר הוא קציר העומר ולא הבאת העומר, לכן כתוב מהחל חרמש בקמה, שהוא עיקר המצוה המתרת לקצור קציר רשות, אבל הקרבתו לא התירה מאומה, דלא היו אסורים בחדש עד גמר כיבוש וחילוק, ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

² תמצית דבריו: הטעם שכתוב מהחל חרמש בקמה, ולא מהבאת קרבן העומר, כיון שפרשה זו איירי בשנים שהיו הבמות מותרות, דהיינו שכיבשו וחילקו, והיו מותרים בחדש, אבל אסורים בקציר חדש עד הקרבת העומר, ועיקר המצוה היתה קציר העומר, אבל הקרבת העומר לא היתה מתירה כלום, לכן כתוב מהחל חרמש בקמה.

משך חכמה

פרשת ראה פסקא עא – עז – סיום הפרשה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' מו תשפ"ו טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@ybdaskal.com

(דבורא דנדבה פרשה יא, סוף פרק יב, אות ו) והבאת, לרבות

מנחת העומר להגשה כו.⁶

[עג]

(טז, יב) וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וְעָשִׂיתָ אֶת הַחֻקִּים
הָאֵלֶּה:

מה בא הכתוב ללמד

(טז, יב) ושמרת ועשית את החוקים האלה.⁵ בספרי פסקא קלט,
מלמד שכל שנוהגים בעצרת נוהגים בפסח ובחג. פירוש,
דכתיבא בחג המצות (שמות כג, טו) את חג המצות תשמור,
ובסוכות כתיבא (פסוק יג) חג הסוכות תעשה לך. וזה שאמר,
וזכרת כי עבד כו' ושמרת, זהו חג המצות. ועשית, זהו חג הסוכות.
שתייהם יהיו את החוקים האלה. ודו"ק. ודרשה כזו אשכחן דרבי
שמעון דסתם ספרי כוותיה (סנהדרין פו, א) בתורת כהנים ויקרא

פרשת חג הסוכות

דברים טז, יג - יז

פסקאות: עד - עז

[עד]

(טז, יג) חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים באספך מגרנך ומיקבך:

הטעם שכתוב להלן שוב מצות שמחה, וכתוב בלשון עתידי יברכך, ובלשון אך שמח

להגשה, שנאמר (ויקרא כג, י) והבאתם את עומר ראשית קצירכם אל הכהן.
והקריבה, לרבות מנחת סוטה להגשה, שנאמר (במדבר ה, כה) והקריב
אותה אל המזבח. הנה דרש רבי שמעון דתיבת "והבאת" בא ללמד על מנחת
העומר שכתוב בה הבאה, ותיבת והקריבה בא לרבות מנחת סוטה להגשה,
כיון שכתוב סוטה והקריב. מבואר דרבי שמעון הולך לשיטתו, שדורש
תיבה אחת שכתובה בפרשה זו, שהיא מרמזת בפרשה אחרת, לרבות מצווה
בה ממש כמו שדורש כאן, ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

⁶ תמצית דבריו: על פי הספרי, בא הכתוב ללמד, שמה שנוהג
בעצרת, קרבן ראית פנים ושמחה, נוהג בחג המצות ובסוכות,
דלשון שמירה כתוב בחג הפסח בחומש שמות, ולשון עשיה כתוב
כאן בחג הסוכות. ובזה מרמזים חג המצות וחג הסוכות בהאי
קרא, וזכרת כי עבד כו', ושמרת, זהו חג המצות. ועשית, זהו חג
הסוכות, שתייהם יהיו את החוקים האלה.

פרשת חג הסוכות

דברים טז, יג - יז

פסקאות: עד - עז

[עד]

⁵ [עג] (טז, יב) וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וְעָשִׂיתָ אֶת הַחֻקִּים
הָאֵלֶּה ע"כ. יש לדקדק, מה בא הכתוב ללמד, ומדוע כתבו כאן. ורבותינו
בספרי אמרו וז"ל (פסקא קלט) "וזכרת כי עבד היית במצרים ושמרת
ועשית [את החוקים האלה], מלמד שכל שנוהגים בעצרת נוהגים בפסח וחג.
או אף כל שנוהגים בפסח וחג יהו נוהגים בעצרת, תלמוד לומר אלה, אלה
נוהגים בעצרת ואין סוכה ולולב ושבעה ומצה נוהגים בעצרת" ע"כ. הנה
מבואר, דבא הכתוב ללמד שכל מה שכתוב בעצרת, דהיינו קרבן ראית
פנים כו' ושמחת וכו' זה נוהג גם בחג המצות ובחג הסוכות, והא דכתיב
"האלה" בא למעט דדוקא מה שנוהג בעצרת נוהג בפסח וסוכות, אבל מה
שנוהג בפסח וסוכת לא נוהג בעצרת.

אבל יש לדקדק היכן מרמז בהאי קרא חג הפסח וחג הסוכות, והביאור בזה,
דבחג המצות כתוב לשון שמירה, דכתיב (שמות כג, טו) "את חג המצות
תשמר", ובסוכות כתוב לשון עשיה דכתיב כאן (פסוק יג) "חג הסוכות תעשה
לך שבעת ימים", ובזה מרמזים חג המצות וחג הסוכות בהאי קרא. וזכרת
כי עבד כו', ושמרת, זהו חג המצות, ועשית, זהו חג הסוכות, שתייהם יהיו
את החוקים האלה.

ויש להביא ראיה שזו כונת הספרי, דהנה דרשה כזו מצאנו בתורת כהנים
בדברי רבי שמעון, וסתם ספרי רבי שמעון (סנהדרין פו, א). דעל הכתוב
במנחת מחרשת (ויקרא ב, ח) "והבאת את המנחה אשר יעשה מאלה לה'
והקריבה אל הפה והגישתה אל המזבח" תניא בספרא (דבורא דנדבה פרשה
יא סוף פרק יב אות ו) "רבי שמעון אומר, והבאת לרבות מנחת העומר

משך חכמה

פרשת ראה פסקא עא – עז – סיום הפרשה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' מו תשפ"ו טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@ybdaskal.com

[עה - המשך]

עוד טעם מדוע כתוב אך שמח, ומדוע בסוף הפסוק

אוי' יש לפרש והיית אך שמח, שהיינו בשמיני, שאך אתה שמח ולא האומות, שבשאר ימי החג שמחין גם האומות, שמביאים עליהם פרי החג, יעויין סוף סוכה (נה, ב), והבן, וכאילו כתוב והיית אך אתה שמח⁹.

עתידי, יברכך, ובלשון אך שמח - כיון שהפסוק הבא מדבר בסוכות הבא לאחר שמיטה ויובל, שאין אסיפת גורן ויקב, ואינו שמח אלא בחג לה', אבל יהיה לך בטחון שבזכות זה ה' יברך אותך בעתיד.

[עה - המשך]

⁹ [עה – המשך] עוד יש ליישב דקדוק ג' ד', דהא דכתיב והיית אך שמח, היינו בשמיני עצרת, דתניא בסוכה (נה, ב) "אמר רבי אלעזר, הני שבעים פרים [של חג הסוכות] כנגד מי, כנגד שבעים אומות. פר יחיד [של שמיני עצרת] למה, כנגד אומה יחידה. משל למלך בשר ודם שאמר לעבדיו: עשו לי סעודה גדולה. ליום אחרון אמר לאוהבו: עשה לי סעודה קטנה, כדי שאהנה ממך" ע"כ. לפיכך כתוב "אך", למעט שרק אתה תהיה שמח בשמיני עצרת ולא הגויים. שבשאר ימי החג הגויים שמחים כיון שמביאים עליהם פרי החג, אבל בשמיני עצרת רק ישראל שמחים, לפיכך על שמיני עצרת כתוב "אך שמח". ולכן כתוב אך שמח בסוף הפסוק שעולה על שמיני עצרת שהוא לאחר שבעת ימי החג, ולא על ימי הסוכות. [ואף על פי שהכתוב איירי בשבעת ימי החג, מכל מקום סוף הפסוק איירי בשמיני עצרת, שהוא המשך לימי הסוכות דהא תנן בחגיגה (ט, א) "מי שלא חג ביום טוב הראשון של חג, חוגג את כל הרגל, ויום טוב האחרון של חג]. ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

¹⁰ תמצית דבריו: הא דכתיב אך שמח, עולה על שמיני עצרת שהוא לאחר שבעת ימי הסוכות, והוא המשך לימי הסוכות, וכתוב אך, דרק ישראל שמחים בו, שפר יחיד שלו בשביל ישראל בלבד, מה שאין כן פרי החג הן כנגד שבעים אומות, ובשבעת ימי החג גם הגויים שמחים.

(טז, יג) חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים באספך מגרונך ומיקבך⁷. ובשמיטה ויובל שאין שם אסיפה של גורן ושל יקב, גם כן (פסוק טו) שבעת ימים תחוג לה' כו', כי יברכך, בבטחון עצום כי בשכר זה יברכך ה' לעתיד בכל תבואתך כו', והיית אך שמח, פירוש, תשמח בלא אסיפה של גורן ויקב, רק שמחה של מצוה. ודו"ק⁸.

⁷ [עד] (טז, יג) (טז, יג-יד) "חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים באספך מגרונך ומיקבך: (יד) ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמטך והלוי והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך" ע"כ. יש לדקדק: א. הא כאן כתוב שתעשה חג שבעה ימים ותשמח בחגך, אם כן מה זה שחזור הכתוב שוב בפסוק הבא וכתוב (טו) 'שבעת ימים תחוג לה' אלתיך במקום אשר יבחר ה' כי יברכך ה' אלתיך בכל תבואתך וכלל מעשה ידיך והיית אך שמח". ואין לומר דהכונה היא שבא הכתוב ללמד שישמח בבית המקדש, דהרי זה כתוב בפסוק הבא (טז) 'שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה' אלתיך במקום אשר יבחר תחג המצות וכתב השבעות וכתב הסוכות ולא יראה את פני ה' יקם", ואם בא הכתוב ללמד שיש מצוה מיוחדת לשמח בבית המקדש, היה לכתוב שם והיית אך שמח. ב. מדוע כתוב בפסוק טו לשון עתיד כי יברכך כו', והא סוכות הוא זמן אסיפה של התבואה גורן ויקב, והיה לכתוב כי ברכך בלשון עבר. ג. מה הוא שינוי הלשון, שבפסוק יד כתוב ושמחת, ובפסוק טו כתוב והיית אך שמח. ד. מדוע בפסוק יד פתח הכתוב במצות השמחה שבחג, ובפסוק טו כתוב מצות השמחה רק בסוף.

והביאור בכל זה, דפסוק טו מדבר בסוכות הבא לאחר שנת השמיטה ויובל, שבשנה זו לא היתה אסיפת תבואה של גורן ויקב, והוא אמינא, שכיון שאין אסיפת תבואה, אין חובת מצוה של שמחה, לפיכך בא הכתוב ללמד, שאף בשנים הללו ישמח, ומיושב דקדוק א'. ולכן כתוב לשון עתיד כי יברכך, לומר לאדם, שאף על פי שלא בירך אותך בשנה זו באסיפה, אבל יהיה לך בטחון עצום שיברך אותך, כי בשכר זה שתחוג לה', ובשכר שיהיה לך בטחון בה' שיברכך אותך, יברכך ה' בכל תבואתך, ומיושב דקדוק ב'. ולכן כתוב "אך" שמח, שלשון אך בא למעט שאינו שמח בתבואה, אלא שמח בלא אסיפה של גורן ויקב, רק שמחה של מצוה, ומיושב דקדוק ג'. ולכן בפסוק יד פתח הכתוב במצות שמחה, כי סמך למה שכתב לעיל באספך מגרונך כו' וישמח בזה, אבל כאן שאין תבואה כתב קודם כל שיחוג לה', ובשכר זה יהיה לו בטחון שיברך אותו ה', ולכן ישמח. דהיינו לאחר כל זה ישמח בבטחון העתידי, ומיושב דקדוק ד'. ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

⁸ תמצית דבריו: הטעם שכתוב להלן שוב מצות שמחה, ובלשון

משך חכמה

פרשת ראה פסקא עא – עז – סיום הפרשה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' מו תשפ"ו טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@ybdaskal.com

כתוב בפרי אדמתך, משום שמעשר פירות אינו מן התורה לשיטת כמה פוסקים (ראב"ד מעשר א, ט. רש"י ותוס' בהרבה מקומות)¹².

[עז]

(טז, טו) שְׁבַעַת יָמִים תִּחַג לַה' אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' כִּי יִבְרָכְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל תְּבוּאָתְךָ וּבְכָל מַעֲשֶׂה יָדֶיךָ וְהֵייתָ אֶף שְׂמֵחַ: עוד טעם מדוע כתוב בלשון עתיד "יברכך", ולא כתוב בפרי אדמתך וכו'.

(טז, טו) ובמכילתא¹³ פרשת בא (יב, יד. מסכתא דפסחא פרשה ז) רבי יוסי הגלילי אומר, שבעת ימים תחג לה' אלקיך, להביא

השיטות הללו בדרך אמונה, ציון ההלכה, הלכות תרומות פרק ב, ס"ק ז). ומבואר בסייעתא דשמיא.

¹² תמצית דבריו: הטעם שכתוב בלשון עתיד "יברכך", ולא כתוב בפרי אדמתך. כיון שלאחר סוכות מעשרין, והברכה שורה בדבר הסמוי מן העין שמתברך מאליו. לכן כתוב, שבזכות שמחת החג יברכך ה' את הגורן, שכשתבוא למוד לאחר סוכות, תמצא בו ברכה. ודוקא תבואה, שצריך למדוד לפני מעשר, אבל פרי האילן להרבה פוסקים אין צריך לעשר מהתורה.

[עז]

¹³ [עז] (טז, טו) "שְׁבַעַת יָמִים תִּחַג לַה' אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' כִּי יִבְרָכְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל תְּבוּאָתְךָ וּבְכָל מַעֲשֶׂה יָדֶיךָ וְהֵייתָ אֶף שְׂמֵחַ" ע"כ. יש לדקדק, מדוע כתוב שבעה ימים תחוג, והא שמיני עצרת חייב בשמחה, כדתנן בסוכה (מח, א). ובפסקא עד, הבאנו עוד מה שיש לדקדק בפרשה זו, עיין ששם. ויש ליישב בדרך אחרת, ויתיישבו כל דקדוקים, ודברי תורה כפטיש יפוצץ סלע.

והנה במכילתא פרשת בא (מסכתא דפסחא פרשה ז) הקשו חז"ל, מדוע נכתב שוב שבעת ימים תחוג, אחר שכבר כתוב לעיל, וז"ל המכילתא "ר' יוסי הגלילי אומר, הרי הוא אומר שבעת ימים תחוג לה' אלהיך (דברים טז טו) להביא ז' ימי הפסח שיטענו חגיגה, או אינו מדבר אלא בחג, כשהוא אומר וחגותם אותו חג לה' (ויקרא כג, מא) הרי חג אמור, ומה אני מקיים שבעת ימים תחוג לה' להביא שבעת ימי הפסח שיטענו חגיגה" ע"כ.

[עו - המשך]

(טז, טו) שְׁבַעַת יָמִים תִּחַג לַה' אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' כִּי יִבְרָכְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל תְּבוּאָתְךָ וּבְכָל מַעֲשֶׂה יָדֶיךָ וְהֵייתָ אֶף שְׂמֵחַ: הטעם שכתוב בלשון עתיד "יברכך" ולא כתוב בפרי אדמתך

(טז, טו) שבעת ימים תחג וכו' כי יברכך ה' בכל תבואתך¹¹. הרצון, שבחג הסוכות עדיין לא עישרו התבואות, כמו שכתב רש"י סוף סוכה (נה, ב ד"ה מי יקום), בהומבה"י, לכן אמר, שתהא בטוח כשתבוא למדוד אחר החג תמצא ברכה בתבואתך (בבא מציעא מב, א וברש"י ד"ה אין הברכה), שכבר הובא לבית וגורן, ולכן לא

[עו - המשך]

¹¹ [עו - המשך] (טז, טו) "שְׁבַעַת יָמִים תִּחַג לַה' אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' כִּי יִבְרָכְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל תְּבוּאָתְךָ וּבְכָל מַעֲשֶׂה יָדֶיךָ וְהֵייתָ אֶף שְׂמֵחַ" ע"כ. יש לדקדק, מדוע כתוב בלשון עתיד יברכך, ולא בלשון עבר כי ברכך [עיין פסקא עד, ישוב אחר לזה]. ועוד קשה, מדוע כתוב יברכך בכל תבואתך ולא כתוב בפרי אדמתך, כמו שכתוב לשון זה בדברים (כח, יא. ל, ט).

והביאור בזה על פי מה שכתב רש"י בסוף סוכה (נה, ב ד"ה מי יקום) בענין סדר הפרשיות הומבה"י, שבחג עדיין לא עישרו את התבואות. וגרסינן בבבא מציעא (מב, א) "אמר רבי יצחק: אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין, שנאמר יצו ה' אתך את הברכה באסמך. תנא דבי רבי ישמעאל: אין הברכה מצויה אלא בדבר שאין העין שולטת בו, שנאמר יצו ה' אתך את הברכה באסמך". ופירש רש"י (שם) וז"ל "אין הברכה. שמתברך ורבה מאליו, פויישו"ן בלעז [ריבוי, שפע]: באסמך. דריש ליה לשון דבר הסמוי מן העין. שאין העין שולטת בו. שנאמר באסמך לשון גנוזים" עכ"ל.

ועל פי זה מבואר הכל, דאמר הכתוב, שכאשר תחוג בשמחה את חג הסוכות, תהא בטוח, כשתבוא למדוד אחר החג את הגורן כדי לעשר, דכדי לעשר צריך למדוד, תמצא ברכה בתבואתך שבגורן, לכן כתוב בלשון עתיד יברכך, שכשתבוא למדוד את הגורן יברך את תבואך שבגורן, שהברכה שורה שם בדבר הסמוי מן העין, מיושב דקדוק א'. ולכן לא כתוב פרי אדמתך, דכיון שהברכה תהיה כשתבוא לעשר את התבואה בגורן שתמצא שהיא מבורכת, זה אינו אלא בתבואה, דהרבה פוסקים סוברים שמעשר פירות אינו מן התורה. (ראב"ד מעשר א, ט. רש"י ותוס' בהרבה מקומות, והביא כל

משך חכמה

פרשת ראה פסקא עא – עז – סיום הפרשה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' מו תשפ"ו טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@ybdaskal.com

שנוהגים בעצרת, צריך קרא להורות דין חגיגה דמביא מן החולין, וטפל מן המעשר, וכיוצא בזה. אולם סוגיא דגמרא דלא כרבי יוסי הגלילי בכמה דוכתי, אין כאן מקום לאריך. ולכן, אם שמח עבור ברכה גשמיית, אז והיית אך שמח, שמחה שיש בה קנאה, כמו שאיתא בפסיקתא (דרב כהנא נספחים ב) על קרא (ישעיהו כו, יב) דתשפות שלום לנו, אבל כשישמחו בלולב ברוחניות כמו שהיו אומרים חסידים ובעלי תורה בשמחת בית השואבה (סוכה נג, א) אשרי ילדותנו כו' ושמחתם, שמחה תמה ושלמה, לפני ה'

לו בשר ומבשל בתוך ביתו לשמוח בשביל המועד, לא עשה, אלא בא לאכול ומתחיל, נותן לכל אחד ואחד מבניו חלקו, של אחי גדול משלי, ונמצא מיצר אפילו בתוך שמחתו, אבל לעתיד לבא, הקדירות מבשלות ואדם רואה ונפשו שמח עליהם, הדא הוא דכתיב ה' תשפות שלום לנו (ישעיהו כו, יב), הרי הקדירות מבשלות. אמר רבי פנחס הכהן בן חמא, אין תשפות אלא לשון בישול, שנאמר, שפות הסיר שפות וגם יוצק בו מים (יחזקאל כד, ג). באותה שעה אדם שמח שמחה שלימה, שנאמר ה' תשפות שלום לנו (ישעיהו כו, יב) "ע"כ.

אבל לעיל בשמחת חג הסוכות שהיא שמחה רוחנית בלולב, כמו שהיו אומרים חסידים ובעלי תורה בשמחת בית השואבה (סוכה נג, א) אשרי ילדותנו כו', לכן כתיב ושמחתם, שמחה תמה ושלמה, לפני ה' אלוהיכם, במה, בלולב.

ומה שדקדקנו בתחלה, מדוע כתוב שבעה ימים, יש ליישב בדרך אחרת לפי מאן דאמר דהם תשלומים זה לזה. דהנה נחלקו בחגיגה (ט, א) האם הא דיש תשלומים לקרבן חגיגה שמונת ימי החג, הם תשלומים ליום ראשון בלבד, ואם היה פטור ביום ראשון כגון שהיה חגור ביום ראשון ונפשט ביום שני פטור, או דלמא כל יום הוא חובה בפני עצמו למי שלא חג ביום הקודם, ואם היה חגור ביום ראשון נעשה חייב ביום שני כשנפשט וכו'. לפי זה יש לומר דבר חידוש, דאפילו למאן דאמר שהם תשלומים זה לזה, מודה שמיני אינו חייב בפני עצמו, אלא הוא תשלומים ליום שביעי, ואם היה חגור ביום שביעי ונפשט ביום שמיני פטור, לפיכך כתיב שבעה ימים תחוג, דשבעה ימים הם חיוב זה לזה, שכל יום הוא חיוב בפני עצמו, מה שאין כן שמיני הוא תשלומים כמו עצרת, לכן כתוב שבעה ימים ולא שמונה. [א.ה. וזה שיטת הטורי אבן חגיגה ט, א ד"ה עבר. אבל הריטב"א והמאירי בסוכה מז, ב סוברים להפך, ששמיני חג בפני עצמו, דהכל מודים שאם היה פטור בשבעה ימי החג, חייב בחגיגה ביום השמיני]. ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

שבעת ימי הפסח שיטענו חגיגה. או אינו מדבר אלא בחג, כשהוא אומר (ויקרא כג, מא) וחגותם אותו חג לה', הרי חג אמור כו'. כאשר תעניין בפרשה ראה, תראה כי זה אינו רחוק מן הפשט. ומה שאמר כי יברכך ה' אלקיך בכל תבואתך, הוא הבטחה שבשביל זה יברכך ה' בתבואה, שבפסח נידונים על התבואה (ראש השנה טז, א). ולפי זה, נאמרה מצות שמחה גם בפסח, שכתוב בהך קרא והיית אך שמח, ודלא כמו שחקרו רבותינו בתוס' חגיגה ח, א ד"ה ושמחת בחגך, עיין שם. והא דזריש בספרי (פסקא קלט) כל

מבואר, דהכתוב כאן בא לחייב חגיגה בכל ימי הפסח. ולפי זה לא קשה מידי, דלכן כתוב שבעה ימים, דאינו עולה סוכות, אלא על חג הפסח שהוא שבעה ימים.

ולכאורה יש לתמוה, שהוא רחוק מהפשט, דפרשה זו איירי בחג הסוכות ולא בפסח. אבל באמת כשמעיינים בדקדוקים שיש בפרשה, תראה שזה אינו רחוק מהפשט, דיש לדקדק מדוע כתוב בלשון עתיד יברכך, ומדוע כתוב רק בתבואה ולא בפרי האדמה, אבל אם פסוק זה איירי בפסח, מתישב היטב, שבפסח נידונים על התבואה (ראש השנה טז, א), ובזה מיושב היטב מדוע כתוב בלשון עתיד, יברכך, כיון שבפסח עוד לא זמן האסיף והקציר, לכן בזכות זה יברכך ה' בעתיד בזמן הקציר והאסיפה, ולכן כתוב רק תבואה ולא פרי האילן, כיון שבפסח נידונים על התבואה בלבד.

ולפי זה, נאמרה מצות שמחה גם בפסח, שכתוב בכתוב כאן והיית אך שמח, ודלא כמו שחקרו רבותינו התוס', בתוס' חגיגה ח, א ד"ה ושמחת בחגך, עיין שם. ואם תאמר, כיון שהאי קרא מלמד שיש חובת חגיגה בפסח, מדוע צריך קרא אחר ללמד על חגיגה בפסח, כדאיתא בספרי (פסקא קלט) "וזכרת כי עבד היית במצרים ושמרת ועשית [את החקים האלה], מלמד שכל שנוהגים בעצרת נוהגים בפסח וחג. או אף כל שנוהגים בפסח וחג יהו נוהגים בעצרת, תלמוד לומר אלה, אלה נוהגים בעצרת ואין סוכה ולולב ושבעה ומצה נוהגים בעצרת". יש לומר דבאמת זה שצריך להביא חגיגה בפסח אין צריך קרא, אבל צריך קרא להורות דיני קרבן חגיגה כגון דמביא מן החולין, וטפל מן המעשר וכיוצא בזה. ומכל מקום, הטעם שחקרו התוס' אם יש שמחה בפסח, כיון שסוגית הגמרא בכמה מקומות דלא כרבי יוסי הגלילי, ואין כאן מקום להאריך.

ועל פי זה יתבאר מדוע כתוב "אך שמח", כיון שיברכך היינו ברכה גשמית שתתברך התבואה, לפיכך אינה שמחה שלמה, אלא "אך" שמח שהיא שמחה שיש בה קנאה, כדאיתא בפסיקתא דרב כהנא (מהדורת מנדלבוים. נספחים ב) וז"ל "והיית אך שמח, אדם שמח בעולם הזה, בא מועד, לוקח

משך חכמה

פרשת ראה פסקא עא – עז – סיום הפרשה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' מו תשפ"ו טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@ybdaskal.com

ואתי שפיר מה דכתיב שבעת ימים תחוג, שחל החיוב עליהן
בעצמן, אבל שמיני הוא תשלומים, כמו בעצרת. ודו"ק¹⁴.

אלוקיכם, במה, בלולב. ולמאן דאמר (חגיגה ט, א) דכל זה חובה
ותשלומים זה לזה, וחגר בראשון ונתפשט בשני חייב, אבל
בשמיני מודה דפטור, ואם נתפשט בשמיני פטור לכולי עלמא,

סיום פרשת ראה בסיעתא דשמיא

למאן דאמר שבעת ימי החג יש לכל יום חיוב בפני עצמו, שמיני
עצרת הוא רק תשלום, ואם היה חיגר שבעה ימים ונפשט בשמיני
פטור.

¹⁴ תמצית דבריו: הטעם שכתוב שבעת ימים תחוג, והא יש
שמונה ימים, דשמיני עצרת בכלל חיוב שמחה. יש לומר: א. על
פי המכילתא, דפסוק זה בפסח, ובא ללמד שפסח חייב בשמחה,
לכן כתוב שבעה ימים ולא שמונה. ואין זה רחוק מהפשט, דלכן
כתוב יברכך בלשון עתיד, ולא כתוב בפרי האדמה, שבפסח נידון
על התבואה בלבד, והוא לשון עתיד, לפני קצירה ואסיפה. ב.